

Kapitel 1

JÄGARSTENÅLDERN

Åsa och Ulf ligger och sover med sina skinnfällor över huvudet.

Mamma ruskar liv i barnen och säger:

– Skynda er nu. Ni måste tvätta er och äta innan ni går till skogen och plockar äpplen.

– Javisst, ja! Det är idag vi ska få gå ensamma till skogen, tänker Åsa.

Åsa och Ulf får bråttom ner till stranden för att tvätta sig.

– Hu, vad vattnet har blivit kallt. Hur ska det inte bli till vintern, när det är så här kallt redan i början av hösten.

När de springer tillbaka till huset ser de att mamma håller på att baka ekollonbröd i glöden och kokar vatten till nyponte.

När hela familjen sitter runt elden för att äta frukost säger mamma.

– Ät nu ordentligt, ni ska ju vara borta hela dagen.

Åsa tycker mycket om ekollonbröd så hon äter tre stycken, men Ulf som tycker att bröden är beska, orkar inte mer än ett enda bröd. Men han dricker många skålar te med mycket honung i.

– Hittar ni nu säkert till stället där äppelträden växer?

– Jadå, ropar Åsa och Ulf i munnen på varandra, och vi ska akta oss för björnen och för vildsvinen och vi ska inte ramla i ån och inte klättra för högt upp i träden.

– Det är bra det, säger mamma och skrattar.

– Här har ni korgar som ni kan plocka äpplena i. Kom hem så fort ni får dem fulla.

Barnen hänger korgarna på ryggen och ger sig iväg.

Det är första gången de får gå så långt in i skogen alldeles ensamma och de känner sig stora och duktiga, men lite rädda samtidigt.

Åsa är tre år äldre än Ulf. Hon vet vad alla träd heter som de ser längst vägen, men det gör inte Ulf ännu. Han är bara sex år.

Jo, några kan han. Björken känner han igen för att stammen är vit, och tallar för att de har barr och inte vanliga löv, och hasselbuskar för att de har nötter.

De stora träden ek, lind, alm, ask rönn och lönn blandar han ihop namnen på, därför plockar Åsa blad och visar honom att de alla är olika.

Det är långt till den kulle där äppelträden växer, flera kilometer, och eftersom det är svårt att ta sig fram i den täta skogen, så tar det nästan en hel timme. När de äntligen kommer fram till kullen, är de så varma att de tar av sig sina skinnvästar och lägger på en stor sten.

Kapitel 1

Så mycket äpplen det finns! Överallt i träden lyser det rött och gult. Vildäpplena är små och lite sura, men både Åsa och Ulf tycker mycket om dem så de äter några var innan de börjar plocka. Åsa har snart plockat sin korg alldeles full med äpplen.

– Nu är min korg full. Det fick rum 225 äpplen i den, ropar hon.

– Min är bara halv. Du kan väl hjälpa mig gnäller Ulf, som är varm och trött.

Åsa börjar plocka i hans korg också.

– Så där ja, säger Åsa, nu är vi färdiga, nu går vi hem. Då hör de hur det brakar i skogen och ut kommer en hel vildsvinsfamilj. Galten har jättestora betar.

– Upp på stenen! Fort, fort! Galten har redan sett oss, skriker Åsa.

Ulf försöker klättra upp på stenen men han har för korta ben så Åsa får hjälpa honom.

Hon lyfter sedan upp sin korg och hoppar själv upp.

Det är i sista minuten. Galten kommer rusande och tvärbromsar framför stenen. Han stirrar på Åsa och Ulf med sina små ögon och är så arg så borsten på ryggen står rakt upp.

– Hu, det var nära, men hit upp på stenen kan han inte komma, säger Åsa och kramar Ulf, som är rädd och gråter.

– Vi får sitta här tills han tröttnar på att vakta oss och går sin väg.

Ulfs korg blev i hastigheten kvar på marken. Nu får vildsvinen syn på korgen och välter omkull den så att många, många äpplen ramlar ur.

Vildsvin tycker också mycket om äpplen.

Vilket kalas det blir! Ulf börjar gråta igen när han ser sina fina äpplen försvinna.

– Gråt inte. Titta så roliga de små randiga griskultingarna är.

Jag hjälper dig att plocka nya äpplen sedan, tröstar Åsa.

När grisarna ätit sig mätta, går de sin väg. Galten har tydligen glömt Åsa och Ulf, så han försvinner också in i skogen.

För säkerhets skull sitter de kvar på stenen minst en kvart innan de vågar hoppa ner. Ulfs korg är inte ens halvfull med äpplen.

– Den är bara hälften halv, ropar Ulf ilsket, vänta bara du dumma, gamla galt tills jag blir stor. Då ska jag skjuta dig och alla andra vildsvin som finns med min pilbåge.

– Var inte så arg Ulf, säger Åsa. Skogen är inte bara vår, utan vildsvinens också. Kom så plockar vi nya äpplen.

På hemvägen ser de många djur, men som tur är möter de inga arga vildsvin.

– Nu kan jag, säger Ulf plötsligt.

– Vadå? Vad är det du kan?

– Alla träden. Jag vet vad de heter. Där är en ek och där är en lind och där är.....

– Vad duktig du är, säger Åsa, men nu känner jag lukten av mat.

– Det är säkert mamma som lagar middag. Är inte du också jättehungrig? Kom nu så springer vi!

Kapitel 1

Det går inte att springa med korgarna på ryggen för då ramlar äpplena ut, men gå fort det kan de.

– Så bra att ni kommer nu, jag började tycka att det tog lång tid, säger mamma. Vilka fina äpplen ni har plockat. Sätt er här vid elden och skär äpplena i skivor så att vi kan hänga upp dem och torka dem. Maten är inte färdig än på en stund.

– Mamma, vi blev nästan uppätta av vildsvinen, ropar Ulf, men jag skrämde iväg dem med min kniv och jag vet vad alla träden heter. Jag är stor nu.

– Ja, du är så stor och duktig, säger mamma- men det var väl bra att Åsa var med. Åsa kan du lägga heta stenar i vattnet, tills det börjar koka, så ska jag hämta vassrötterna och det torkade köttet.

Varje gång Åsa släpper ner en het sten i vattnet fräser det och bubblar. Ulf glömmer att han skulle skära äpplen och ställer sig bredvid Åsa för att titta.

När mamma kommer tillbaka får han i stället hjälpa till med att mala de torkade vassrötterna till mjöl mellan två flata stenar. Mamma häller sedan mjölet i det kokande vattnet och lägger i bitar av torkat kött. Hon lägger också i kryddväxter som hon plockat.

Så gott det smakar! Både Åsa och Ulf räcker fram sina träskålar många gånger till mamma för påfyllning.

Till efterrätt får alla smaka på äpplena och då berättar Åsa ordentligt om deras äventyr med vildsvinen.

– Ni hade tur som hade den stora stenen bredvid er, säger pappa. I morgon ska vi allesammans gå till skogen och plocka hasselnötter. Då är det nog bäst att jag tar med mig mitt spjut och min pilbåge så att jag kan hjälpa Ulf ifall vi möter den där arga vildsvinsgalten igen.

Kapitel 2

BONDESTENÅLDERN

– Tänk att gröt kan vara så gott. Sten äter sakta så att gröten ska räcka länge. Mamma har krossat sädeskornen och sedan kokat dem med honung och äppelbitar.

– Är du inte färdig snart? frågar pappa, du vet ju att vi har mycket att göra idag. Du måste hjälpa mamma att ta upp näten för jag hinner inte.

Jag måste hämta oxarna och sedan köra med ådret i åkern. Jorden måste bli mjuk till i eftermiddag, när vi ska så korn. Vi vill ju ha så här god gröt nästa år också.

– Tror du verkligen att Sten är stor nog för att hjälpa mig med näten? frågar mamma ängsligt. Det blåser ju rätt mycket idag.

– Det kan han säkert. Han har ju fyllt nio år och är inget barn längre. Snart måste han lära sig att fiska själv.

Sten går bakom mamma på stigen ner mot stranden. Lite rädd är han nog. Tänk om båten välter. Vattnet är så kallt och han kan ju bara simma några meter. Vid stranden ligger deras båt. Det är mycket vatten inuti båten och mamma säger:

– Jag måste ösa båten så vi inte blir blöta om fötterna. Du kan ju springa bort till udden och leta efter måsågg så länge.

Sten hittar många ägg som han lägger i sin korg. Runt hans huvud flyger de arga måsarna och skriker högt åt honom.

– Bra, säger mamma när hon ser alla de fina äggen. Dem tar vi till middag. Nu ska vi se om det finns några fiskar i våra nät.

De paddlar ut mot näten som ligger ungefär hundra meter utanför stranden. Båten gungar och det stänker upp vatten på Sten när vågorna slår mot båtens stäv.

– När jag tar upp näten måste du försöka paddla så att båten inte driver iväg med vinden, säger mamma. De har fem nät som sitter ihop i en lång rad och mamma börjar dra i det första och lyfter upp det i båten. Det sitter många stora fiskar i nätet och de sprattlar när de hamnar på båtens botten. Sten paddlar allt vad han kan, för att båten ska ligga stilla så att mamma inte ska tappa näten.

– Bra Sten, du paddlar precis lagom. Nu har jag bara det sista nätet kvar.

– Oj vilken stor fisk, skriker Sten.

Utan att tänka sig för reser han sig upp för att kunna se fisken bättre. Just då kommer en extra stor våg och Sten ramlar i och försvinner ner i det mörka vattnet. När han kommer upp igen har båten hunnit driva flera meter bort.

– Mamma jag drunknar! Hjälp mig! Mamma bara skrattar.

– Det behövs inte. Du har fastnat i nätet. Håll dig bara lugn så drar jag in dig i båten.

Kapitel 2

Mamma klarar både båten och nätet och Sten, och efter bara några minuter är de inne vid land.

– Spring nu fort hem och ta på dig andra kläder. Jag ska bara plocka ur fiskarna och hänga näten på tork, sedan kommer jag också. Sten har hunnit få på sig andra kläder när mamma kommer.

– Vi sätter oss här i solen och rensar fisken, så blir du snart varm igen. Vi fick så mycket fisk. Till middag räcker det med två. Alla de andra får vi hänga upp på torkställningen. Sten hämtar sin flintkniv och skär huvudet av en stor torsk.

– Det var dumt att jag reste mig upp i båten.

– Ja, det var det. I en liten båt måste man alltid sitta ner. Men du behöver inte vara ledsen. Jag har också ramlat i och det har pappa också.

När de kommer till åkern är pappa nästan färdig. Isa, Stens storasyster, håller på att laga stängslet runt åkern för att inte djuren ska komma in och äta upp säden.

– Fick ni någon fisk idag? frågar Isa.

– Ja många, och en var riktigt, riktigt stor, säger mamma och skrattar och så berättar hon vad som hände på sjön. Alla skrattar, Sten också!

De strör försiktigt ut sädeskornen, krefsar över lite jord och trampar till jorden så att inte fåglarna kan äta upp kornen. Åkern är inte så stor och de är fyra stycken som hjälps åt, så de är snart klara.

– Jag och Sten går och hjälper morfar med det nya huset, säger pappa.

– Isa du behöver inte hjälpa mig mer, du kan gå med mamma hem och hjälpa henne laga middag.

Det nya huset är nästan färdigt. De har satt upp de stora stolparna som håller taket uppe och gjort väggarna nästan färdiga.

Morfar håller på med taket nu och sedan ska de bara kleta tjockt med lera på väggarna, så att de blir täta. Det är ett roligt jobb, men alla blir mycket smutsiga.

På långt håll ropar morfar:

– Sten, det var bra att du kom. Det behövs någon som är lätt och som vågar klättra högt upp.

– Du ska binda ihop de långa grenarna högst upp, förklarar pappa och ger Sten en bunt med ålskinn.

– Håll dig fast, inga fler äventyr idag!

– Nej då, skrattar Sten. Här finns ju inget nät att ramla i.

När Isa kommer och säger att middagen är klar har Sten bundit ihop alla grenarna och pappa och morfar har hunnit täcka nästan halva taket med vass.

Mamma och Isa har grävt upp rötter av kaveldun och skalat dem.

– Ät av rötterna så länge, säger mamma.

– Du Sten, du kan väl koka äggen du hittade i morse. Jag har svept in dem i våt mossa.

Lägg dem nära elden så blir de fort klara.

Kapitel 2

– Hur vet jag att de är färdiga?

– Om du lyssnar noga så hör du ett knäpp från varje ägg. Då är de färdiga.

Efter maten, när alla sitter tysta och tittar in i elden, säger morfar:

– Jag tror huset blir färdigt i morgon. Då tycker jag vi ska ha fest. Vi provar det nya ölet och Isa och Sten får äta så mycket nötter och honung de vill.

Kapitel 3

BRONSÅLDERN

Puh! Så varmt det är här bredvid ugnen. Björn torkar svetten ur pannan och vilar sig lite. Han börjar bli trött i armen. Undrar just om det behövs många bitar till. Pappa ska gjuta en extra stor och fin bronsyxa idag. Bäst att fortsätta. De har bråttom det vet han.

Han tar sin lilla yxa och fortsätter att hugga av små bitar från stavarna av koppar och tenn.

– Pappa, räcker det nu?

– Du får räkna. Jag tänker smälta 100 bitar den här gången, nittio kopparbitar och tio tennbitar. Det tror jag blir en bra blandning till en yxa.

Björn räknar de röda kopparbitarna och de grå tennbitarna. Nej, det fattas fortfarande bitar av bägge sorterna.

Äntligen är han klar men nu kan han nästan inte lyfta armen längre. Han lägger alla bitarna i en skopa av lera och sätter skopan på ugnen. Det är nog bäst att blåsa in mer luft med blåsbälgen så det blir så varmt att koppar- och tennbitarna smälter. Tusen grader behövs det har pappa sagt. Det är ju inte konstigt att han svettas. Han skulle mycket hellre velat gå ner till viken och fiska, men pappa måste ha yxan färdig till i morgon. Då ska de åka till sommarfesten. Dit kommer alla människor. Säkert vill många av dem byta till sig bronssaker av pappa. Den här stora yxan som de gör nu får de säkert många skinn för.

Björn trampar och trampar på bälgen för att elden ska bli riktigt varm. Hela tiden tittar han på metallbitarna i skopan. Nu har de börjat smälta. Det röda och det grå försvinner och allt blir gult som guld.

– Pappa kom och titta!

– Det ser fint ut men det behöver bli ännu varmare. Jag kan hjälpa dig med bälgen en stund.

Pappa pumpar häftigt och bronzen börjar ryka och bubbla.

Under tiden binder Björn ihop formens bägge halvor.

– Bind ordentligt Björn annars rinner bronzen ut, flåsar pappa. Kom du ihåg att smörja formen inuti med talgen?

– Ja då, säger Björn. Han har hjälpt pappa många gånger och vet precis hur han ska göra. Han ska också bli bronsgjutare när han blir stor.

– Nu är det klart. Vill du fylla i formen? Akta bara så du inte bränner dig.

Det är första gången som Björn får hålla den flytande bronzen i formen. Han tar skopan med två tråklykor och börjar hålla. Som det fräser och ryker!

– Sakta, sakta, säger pappa. Det klarade du bra. Du spillde ju inte en enda droppe!

Nu får vi vänta tills i kväll innan vi kan fortsätta. Yxan måste först svalna, säger pappa.

Så konstigt det luktar. Halmtaket ovanför ugnen har tagit eld.

Kapitel 3

– Pappa, det brinner i taket!

Björn tar vattenkrukan som alltid står bredvid ugnen och slänger vattnet på taket, men det räcker inte!

– Fort, spring efter mer vatten, ropar pappa och börjar riva ner den bit av taket som tagit eld.

När Björn kommer tillbaka med mer vatten har det blivit ett stort hål i taket. Det brinner fortfarande i den halm som ligger på golvet. Björn häller ut allt vatten över halmen så att elden slocknar. Men vad det ryker! Björn och pappa hostar och får skynda sig ut i friska luften.

– Tur att du fick syn på elden så fort pustar pappa, - annars hade säkert hela huset brunnit upp. Taket får vi laga när vi kommer tillbaka från sommarfesten.

På kvällen delar pappa formen och plockar ut den nya yxan. Så vacker den är! Den glänser som guld!

– Pappa, gamla yxor är ju gröna varför ändrar de färg? frågar Björn.

– Jag vet inte. Alla bronssaker är gula när de är nya och sen blir de gröna när de blir gamla. Det gröna sitter bara utanpå. Det kallas för ärg, men jag begriper inte var det kommer ifrån.

Nästa morgon packar pappa alla sina nygjorda bronssaker i vagnen. Han har gjort yxor, svärd och spjutspetsar. Han har också fina kammar, rakknivar och smycken. Allra vackrast är två lurar som man kan blåsa i. Sådana lurar är det bara pappa som kan göra.

Det tar hela dagen att åka till festen. Vägen är så dålig och det är långt också. Björn och Ylva får åka på vagnen ibland när de blir trötta. Ylva är Björns storasyster. När de kommer fram, finns det redan fullt med människor på den stora ängen vid viken. Många har satt upp tält som de ska sova i. Alla känner igen pappa och samlas runt honom när han packar upp sina saker. Det dröjer inte länge förrän han bytt bort alla sina bronssaker. Han får många vackra skinn, stora krukor med korn, torkat kött och fisk. Bäst av allt, tycker Björn och Ylva är att han får massor av honung, så mycket att den säkert räcker ända tills nästa sommarfest. Vem tror ni bytte till sig de stora lurarna? Jo det gjorde hövdingen.

Nästa morgon samlas alla. I mitten står hövdingen och hans fru. Hövdingen har en stor sköld som glänser som solen.

– Den ska han offra till gudarna, viskar Ylva.

– Ser du så kort blus hövdingens fru har, viskar Björn tillbaka. Man ser hennes mage! Vilken rolig platta hon har mitt på magen!

– Vad dum du är, så ska gifta kvinnor vara klädda när det är fest, säger Ylva.

På kvällen sjunger och dansar alla och dricker vin, som de gjort på vete, lingon och honung. Det finns också mängder med god mat. Mamma och Ylva kokar lamm. De har lagt varma stenar i en grop. Ovanpå stenarna lägger de stora bitar av lammkött som de först lindat in i gröna blad och sedan täckt med lera. Ovanpå paketen lägger de fler varma stenar och allra överst täcker de med grästuvor.

Kapitel 3

- Jag är jätte hungrig, hur lång tid tar det tills maten är färdig, säger Björn till Ylva.
 - Ett par timmar, men om du frågar mamma får du säkert av bröden och äggen som vi har med oss hemifrån.
 - Björn och Ylva kom med mig ner till stranden så ska ni få se något, ropar pappa. Björn och Ylva springer iväg. Den stora släta stenhällen nere vid stranden är alldeles full med bilder.
 - Titta på skeppet Ylva. Jag undrar vart det ska fara? Tror du männen träffar hjorten med pilarna eller spjutet?
 - Björn, titta där! Det är ju du och jag som är ute och fiskar. Och pappa som plöjer åkern, och vår vagn, fast den här har fyra hjul. Pappa, vad betyder fötterna?
 - Det är bilder av gudarna. Eftersom ingen vet hur de ser ut så kan man bara rista in fotspåren.
 - Vem har ristat in alla bilderna?
 - Det var länge sedan. Hövdingen bad en berömd hällristare komma hit och göra ristningarna så att det skulle växa bra på våra åkrar och så att vi skulle få många fiskar och ha tur när vi jagade.
 - Min mormor har berättat att det var, när hon var så gammal som du Ylva, sa mamma som också kommit för att titta.
- Nästa kväll kommer de tillbaka till sin by. När de får syn på sitt hus, så suckar pappa:
- Du Björn, det första vi får göra imorgon blir att laga hålet i vårt tak. Vilken tur att det inte regnar!

Kapitel 4

JÄRNÅLDERN

– Tor, du får gå sist och vakta grisarna och getterna, säger Tors far, och så ger sig hela familjen och djuren iväg.

De ska flytta till en ny gård, som de byggt inne i Eketorpsborg (borgen ligger på Öland).

Tor har en storebror och en lillasyster. Tors storebror har gått i förväg med alla fåren.

Det är kallt och Tor fryser lite men det är inte så långt till borgen. Han kan redan se de höga murarna som far och de andra männen har byggt. De är snart framme och porten är öppen, men det är svårt att få alla djuren att gå in.

Och så mycket folk och djur det finns inne i borgen. Tor glömmer alldeles bort att han skulle vakta grisarna. Bägge grisarna springer iväg och Tor får springa efter. Det ser roligt ut, och folk skrattar åt Tor, men till slut springer grisarna in i ett halvfärdigt hus. Tor kan stänga till dörren och fånga grisarna.

När han kommer till familjens nya hus, har mor redan hunnit tända elden och håller på att koka soppa i den stora grytan. Så fint far har gjort det. Alla har fått riktiga sängar med halm och många skinn, och det finns en bänk och ett bord, där de kan sitta och äta.

Alla sitter runt elden. Det är bara där som det är varmt och lite ljust.

När alla ätit soppa och bröd har det hunnit bli mörkt ute och Tor och hans lillasyster går och lägger sig. När man inte sitter nära elden är det kallt i huset, men under de varma skinnen blir det snart varmt och skönt.

När det ljusnar nästa morgon stiger mor upp först och lägger mer ved på härden så att elden flammar upp. När huset blivit lite varmare, stiger Tor också upp. Till frukost får Tor gröt. Efter frukost går Tor på upptäcktsfärd i borgen. Där finns många hus för människor och djur. Tor räknar till 53 hus. Så många hus trodde han inte att det fanns!

Från ett av husen hör han ett väldigt bankande. Han går in. Det är smedens hus.

Smeden håller på att göra ett svärd, och Tor får hjälpa honom med blåsbälgen. Man måste blåsa mycket luft på glöderna för att elden ska bli så varm att järnet blir glödande och mjukt. Hos smeden fryser man inte men så svart och sotigt allting är.

I nästa hus är det tyst och rent. Det är en kammakare som bor där. Han gör kammar av ben. Det är svårt och tar lång tid att göra en fin kam. Tors far har en kam. Den har ett fodral som den ligger i, när den inte används. Det är för att tänderna inte ska gå av. När Tor går förbi murens port hör han hur vaken, som står uppe på muren, ropar:

– Rövare, rövare! Det kommer rövare!

Några män skyndar sig att stänga de tjocka träportarna. Snart har alla män i borgen samlats. De har sina långa pilbågar och sina yxor och svärd med sig.

Kapitel 4

Snabbt klättrar männen upp på muren och gömmer sig bakom bröstvärnet. Tor har fått lov av far att klättra upp, och när han försiktigt kikar ut genom en glugg, ser han att rövarena närmar sig. De kommer ridande i en lång, lång rad. Deras spjut, sköldar och hjälmar glänsar i solen. När ryttarna ser att porten är stängd rider de runt borgen, men porten på baksidan är också stängd.

– Nu, ropar Tors far, och alla männen hoppar upp och skjuter pilar mot rövarena.

Några av rövarena träffas och faller av sina hästar. De andra rövarena kastar spjut mot männen på muren, men ingen blir träffad.

Rövarena rider bort en liten bit så att pilarna inte ska kunna träffa dem. De stiger av hästarna och gör upp en stor eld. Runt elden sitter de sedan tills det blir kväll och mörkt.

Då släcker de elden och anfaller på nytt. I mörkret är det svårt för männen att träffa med sina pilar, och rövarena kommer ända fram till porten.

Många rövare blir träffade av pilar men till slut lyckas de hugga sönder porten med sina yxor. När de stormar in, upptäcker de, att det lite längre in i porten sitter ett tjockt järngaller. Då ger de upp och rider bort tjutande av ilska.

– Vilken tur att vi hann flytta hit till borgen, säger Tors far och kramar Tor. Hade vi bott kvar i vårt gamla hus, hade vi allesammans varit döda nu.

VIKINGATIDEN

Tyra huttrar och sveper manteln tätare omkring sig. Nu, när solen håller på att gå ner, börjar det bli kallt. Det blåser också så det viner i seglet.

Men det är bra att det blåser! Då hinner de kanske fram till staden Birka i kväll. Det måste de göra, har pappa sagt. Marknaden börjar i morgon när solen går upp, och de har båten full med skinn och tunnor med saltat kött, som de ska sälja. Kanske kan pappa få så mycket silver i betalning att de får råd att köpa en träl till.

Tomme börjar bli så gammal att han bara orkar vakta djuren. Till vintern, när pappa ska hugga träd och bygga det nya huset, måste han ha hjälp av någon som är ung och stark.

– Vilken otur att jag inte har någon storebror tänker Tyra, och tittar på sina småsyskon som leker med en kattunge. Trälar är så dyra, och vi behöver ju köpa många andra saker också, t.ex. salt och tyg och en stor gryta.

– Där är Birka! Det är pappa, som står vid styråran längst bak i båten, som ropar. Tyra hoppar upp på tunnan som hon suttit på.

– Så nära vi är! Så många hus! Så många båtar det redan ligger i hamnen! Tomme, varför är det en massa pålar i vattnet?

– Det är för att skydda båtarna mot vågorna, säger den gamle trälen som varit i Birka många gånger.

– Kan du hjälpa mig nu när vi ska lägga till? Jag är så stel i benen så jag kan inte hoppa i land.

– Javisst, säger Tyra och tar repet i ena handen och kliver upp på relingen. Hon hoppar ner på bryggan och gör fast båten, och skyndar sig sedan bort till aktern där pappa slänger iland ett rep till.

– Nu får vi skynda oss att få iland tältet och alla de andra sakerna så vi hinner få allt klart innan det blir mörkt, säger mamma.

Tyra hjälper Tomme med tältet och tillsammans tar det inte lång stund för dem att få det uppsatt. Då har mamma redan hunnit få eld, och i den stora grytan kokar vattnet.

Pappa håller på att bära i land köttunnorna och alla skinnpackarna.

– Tyra, vill du göra en deg? Småungarna har redan malt mjölet. Mamma skär sönder ett stort fläskstycke som hon lägger i soppgrytan. Hon har också lagt i lök och morötter och det börjar lukta så gott. Snabbt får Tyra degen slät och breder ut den på några heta stenar.

När de ätit har det hunnit bli mörkt.

Kapitel 5

– Ner med er i sovsäckarna. Jag har sytt dem av varma skinn så ni behöver inte frysa, säger mamma.

– Så många hus och så tätt de ligger, säger Tyra nästa morgon när de alla är på väg till marknaden.

– Varför ligger det stockar på vägen? Det blir ju som ett golv.

– Det skulle bli så gyttjigt och smutsigt annars, svarar pappa. Du ser ju så många människor här bor.

På långt håll hör de alla ljuden från marknaden. Vilket myller av människor och djur det är. Här finns visst allting att köpa. Hästar, kor och grisar. Saltat kött och torkad fisk.

Skinn. Nötter och honung. Yxor och svärd. Halsband, armingar och spännen. Aldrig hade Tyra kunnat tro att det fanns så mycket fina saker!

Pappas skinn är vackra och de blir genast sålda. Handelsmannen väger upp så mycket silver som han och pappa har kommit överens om att skinnen är värda. För att det ska bli rätt får handelsmannen lov att klippa sönder ett av silvermynten.

– Glöm inte att köpa salt, säger mamma och jag måste ha en större järngryta, det vet du.

– Ja, ja, men först letar vi reda på en ny träl. Det finns många trälarna att köpa så pappa hittar fort en ung träl som ser stark och frisk ut. Tyra frågar honom vad han heter, men trälen bara skakar på huvudet.

– Han kan inte prata svenska, förklarar handelsmannen. Han blev tillfångatagen i ett land långt borta. I Gårdarrike.

– Vad heter folk där? frågar Tyra.

– Det vet jag inte, säger pappa. Du får hitta på ett namn till honom.

– Hans hår är svart som sot. Vi kallar honom Sot, ropar Tyra.

– Det är ett kort och bra namn. Det får han heta, säger pappa.

Sot får följa med dem och hjälpa till med att bära allt de köper. Säcken med salt, en stor gryta och två nya yxor. Tyra får också ett halsband med glaspärlor och mamma en spiral av silver att ha på armen.

– Kom nu, säger mamma, så hinner vi iväg innan det blir kväll. Det blir så bråkigt då, när alla vikingar har druckit mjöd.

– Jag undrar om det blir åska, det är så varmt, säger pappa.

Det vore bra om vi hann hem innan åskan kommer.

Ute på vattnet är det skönt och Birka syns snart som en liten prick bakom dem.

– Titta barn vilket stort vikingaskepp vi möter, säger Tomme.

– Varför rör de? undrar Tyra. De kan väl segla som vi?

– Nej, de har motvind så det går inte, skrattar pappa.

Tyra räknar årorna på vikingaskeppet. Det finns 15 på varje sida. Mellan årorna har vikingarna hängt sina sköldar. De blänker i många färger.

– Kanske vi ska ta ner vårt segel också, säger mamma. De där svarta molnen ser otäcka ut. Det är säkert åskan.

– Nej, än är det ingen fara, svarar pappa.

Kapitel 5

Men pappa hade fel! Vinden ökar och båten nästan flyger fram. Vattnet stänker över dem och mamma och Tyra får hålla fast småbarnen.

– Fort, ner med seglet, skriker pappa. Sot och Tomme sliter i repen.

För sent! Med ett brak bryts masten och seglet blir hängande utanför båtens sida. Båten välter nästan och småbarnen skriker.

När Sot och Tomme fått in seglet i båten igen ropar pappa genom stormen.

– Jag styr till den lilla ön. Vi får stanna där i natt. Tyra, du och Sot får hoppa i land.

Pappa hittar en liten vik där de är skyddade för vågorna.

De drar upp båten på sandstranden som finns längst in i viken.

– Jag går och letar reda på ett nytt träd som kan passa till ny mast, säger pappa.

– Tyra, gå med pappa och se om du hittar några bär som vi kan ha till gröten i kväll.

Här finns nog björnbär. Tomme och Sot får hjälpa mig med tältet och elden.

Mamma hade rätt. Tyra hittar massor med stora svarta mogna björnbär och hon har snart fått sin kruka full. På en kulle hittar hon också en stor sten med konstiga tecken inristade.

– Pappa, vad står det på stenen?

– Det är en runsten. Runor är svåra att tolka, men jag tror att det står att det var en man som hette Åsmund som satte upp stenen. Runorna handlar om hans son som for på vikingatåg till Särkland och som aldrig kom tillbaka.

Nästa dag har de en ny mast som pappa och Sot har gjort. Resan hem går fort och snart ser Tyra deras gård. Morfar och mormor står på stranden och vinkar. Tyra ropar allt vad hon orkar:

– Mormor, nu kommer vi! Hur många valpar fick Urra?

Mormor sträcker upp många fingrar. Ser du mamma! Jag har sju hundvalpar!

